

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Бердянського державного
педагогічного
університету

від 23 серпня 2019 року
(протокол № 1)

Історія педагогіки

ПРОГРАМА
обов'язкової навчальної дисципліни
підготовки бакалавра
спеціальності
014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

**Бердянськ,
2019 рік**

РОЗРОБНИЦЯ ПРОГРАМИ: кандидатка педагогічних наук, доцентка Олена ГОЛУБ

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету “20” червень 2019 року, протокол № 8

ВСТУП

Програма вивчення обов'язкової навчальної дисципліни «Історія педагогіки» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього ступеня бакалавр, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Предметом викладання навчальної дисципліни «Історія педагогіки» є вивчення історичних закономірностей розвитку освіти, виховання, навчально-виховних закладів різного типу та педагогічної думки в різні історичні періоди.

Міждисциплінарні зв'язки: У викладанні «Історія педагогіки» реалізуються міждисциплінарні зв'язки з «Основами наукових досліджень», «Педагогікою», «Психологією», «Філософією», «Сучасними інформаційними технологіями» та ін.

Для актуалізації набутих знань та вмінь з «Історія педагогіки» слід використовувати міждисциплінарні зв'язки з такими історичними та педагогічними дисциплінами, як педагогіка, психологія, історія України, історія музики, навчальна і виробнича практики.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. *Метою* навчальної дисципліни «Історія педагогіки» є сприяння становленню професійної компетентності майбутнього вчителя хореографії шляхом ознайомлення з педагогічною спадщиною минулого.

Програма побудована в традиційному сприйманні золотого фонду педагогічної спадщини.

1.2 Основні завдання навчальної дисципліни «Історія педагогіки»:

- забезпечення концептуального розуміння студентами проблем історії педагогіки;
- вироблення у майбутнього вчителя уяви про цілісний історико-педагогічний процес розвитку людської думки незалежно від епох, регіонів, соціальних структур;
- забезпечення розкриття діалектики відповідності і новаторства в розвитку теорії і практики школи, відродження принципів освіти;
- ознайомлення з вагомим внеском українського народу, щедро обдарованого просвітницькими і педагогічними талантами (Ю. Дрогобич, І. Борецький, П. Могила, Ф. Прокопович, І. Гізель, Г. Сковорода, К. Ушинський, М. Драгоманов, М. Грушевський, С. Русова, В. Сухомлинський, А. Макаренко та ін.), у світову скарбницю виховної мудрості;
- набуття навичок і вмінь здійснення аналізу історичних і сучасних підходів до змісту виховання та навчання в зарубіжній та вітчизняній педагогіці;
- самостійно організовувати пошук в галузі історико-педагогічних та педагогічно-краєзнавчих знань;
- формування у студентів професійних та особистісних компетентностей щодо теоретичної та практичної підготовки вчителя хореографії;

- формування у студентів педагогічного мислення на основі засвоєння просвітницьких ідей;
- виховання особистих якостей майбутнього вчителя хореографії, розвиток його мотиваційного потенціалу, прагнення до самовдосконалення.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути таких компетентностей:

Загальні.

ЗК 1. Здатність до усного та письмового спілкування українською та іноземною мовами в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійній діяльності.

ЗК 2. Здатність використовувати набуті знання, вміння та навички для вирішення професійних завдань, виходячи з конкретних практичних ситуацій. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 5. Здатність самостійно приймати рішення та нести відповідальність за їх реалізацію. Здатність впроваджувати нові ідеї.

ЗК 6. Здатність до аналізу та синтезу з використанням логічних аргументів та перевірених фактів.

Фахові.

ФК 3. Здатність здійснювати добір методів і засобів навчання з педагогіки, психології, методики мистецької освіти, спрямованих на розвиток індивідуальних творчих здібностей учнів / вихованців, з урахуванням їхніх вікових фізіологічних і психологічних особливостей.

ФК 5. Здатність орієнтуватися у психолого-педагогічних засадах художньо-естетичного розвитку дітей та молоді засобами музичного мистецтва та англійської мови.

Та демонструвати такі *результати навчання*:

ПРН 2. Знати сучасні теоретичні основи педагогіки, психології, психолого-педагогічні аспекти навчання, виховання, розвитку учнів закладів загальної середньої освіти.

ПРН 8. Мати навички знаходження, обробки, аналізу та синтезу інформації з різних джерел (передусім – за допомогою цифрових технологій).

ПРН 14. Знає історію та теорію розвитку мистецтва.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин/ 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Виникнення освіти й виховання у світовій суспільній цивілізації

Історія педагогіки як наука: об'єкт, предмет, завдання, методологічні основи, принципи, джерельна база. Навчальна дисципліна «Історія педагогіки»: значення, структура, функції. Погляди науковців щодо виникнення виховання як суспільного явища. Виховання у первісному суспільстві.

Виховання, школа і зародження педагогічної думки в державах

стародавнього світу. Передумови виникнення перших шкіл. Розвиток систем письма у стародавніх народів. Характеристика шкільництва у стародавніх Месопотамії, Єгипті, Ізраїльсько-Іудейському царстві, Ірані, Індії, Китаї.

Виховання у Давній Греції. Давньогрецькі філософи про формування людської особистості (Сократ, Платон, Арістотель, Демокріт). Аналіз думок про виховання, сформульованих Демокрітом. Характеристика педагогічних ідей Сократа. Система педагогічних поглядів Платона. Проблеми навчання і виховання у спадщині Арістотеля. Порівняльна характеристика спартанської та афінської систем виховання. Зародження ідеалу гармонійно розвиненої особистості в Давній Греції і його відображення в сучасній педагогіці. Педагогічні проблеми філософських шкіл Давньої Греції.

Міста-держави українського Причорномор'я: Ольвія, Пантікапей, Херсонес – носії афінської системи освіти. Педагогічні інновації Давньогрецьких філософів і їх використання на сучасному етапі.

Школа і педагогіка Стародавнього Риму. Основні типи шкіл, зміст освіти й виховання в них. Характеристика педагогічних рекомендацій М. Ф. Квінтіліана.

Тема 2. Розвиток школи, виховання і педагогічних ідей в епоху Середньовіччя

Загальна характеристика епохи Середньовіччя в Європі. Система середньовічних шкіл. Зміст освіти в церковних школах. Індивідуально-групова форма навчання. Катехізисний спосіб оволодіння знаннями. Міські початкові школи, їх історико-педагогічне значення.

Мета, зміст і система лицарського виховання. Виникнення освіти жінок.

Реформація та її політика в галузі освіти і виховання.

Виникнення перших університетів у Західній Європі: суспільно-економічні умови їх виникнення, демократичні засади діяльності перших університетів. Структура, зміст освіти, методи навчання, атестація випускників університетів. Болонський університет: історія та сучасність.

Загальна характеристика й умови виникнення європейського Відродження (XIV-XVI ст.). Культура епохи європейського Відродження. Школа і педагогічна думка епохи Відродження. Педагогічні ідеї педагогів-гуманістів (Т. Кампанелла, М. Монтень, Т. Мор, Ф. Рабле, Е. Роттердамський, В. Фельтре).

Реформація. Єзуїтська система виховання.

Тема 2. Розвиток школи, виховання і педагогічних ідей в епоху Середньовіччя

Загальна характеристика епохи Середньовіччя в Європі. Система середньовічних шкіл. Зміст освіти в церковних школах. Індивідуально-групова форма навчання. Катехізисний спосіб оволодіння знаннями. Міські початкові школи, їх історико-педагогічне значення.

Мета, зміст і система лицарського виховання. Виникнення освіти жінок.

Реформація та її політика в галузі освіти і виховання.

Виникнення перших університетів у Західній Європі: суспільно-економічні умови їх виникнення, демократичні засади діяльності перших університетів.

Структура, зміст освіти, методи навчання, атестація випускників університетів. Болонський університет: історія та сучасність.

Загальна характеристика й умови виникнення європейського Відродження (XIV-XVI ст.). Культура епохи європейського Відродження. Школа і педагогічна думка епохи Відродження. Педагогічні ідеї педагогів-гуманістів (Т. Кампанелла, М. Монтень, Т. Мор, Ф. Рабле, Е. Роттердамський, В. Фельтре).

Реформація. Єзуїтська система виховання.

Тема 3. Педагогічна теорія Я.-А. Коменського

Життя, педагогічна діяльність Яна Амоса Коменського. Світогляд Я.-А. Коменського. Мета і завдання виховання Я.-А. Коменського.

Принцип природовідповідності виховання як методологічна основа педагогічної теорії Я.-А. Коменського. Вікова періодизація. Система шкільної освіти. Структура навчальних закладів, зміст освіти в них і вимоги до організації їх діяльності.

Дидактичні погляди Я.-А. Коменського. Принципи навчання: наочність, міцність, емоційність, послідовність та систематичність, поступовість. «Золоте правило» дидактики. Обґрунтування класно-урочної системи.

Принципи навчання. «Золоте правило дидактики». Проблема організації шкільного навчання. Обґрунтування класно-урочної системи. Вимоги до уроку. Методи і правила навчання.

Проблема підручника та вимоги до нього. Характеристика шкільних підручників, складених Я.-А. Коменським. Я.-А. Коменський про зміст початкової освіти.

Проблеми виховання і дисципліни в педагогічній теорії Я.-А. Коменського. Завдання, засоби та методи морального виховання. Проблема шкільної дисципліни. Я.-А. Коменський про вчителя і вимоги до нього.

Тема 4. Шкільництво та педагогічна думка в Європі XVII – I половини XIX ст.

Англійська педагогіка XVII ст. Буржуазна революція в Англії XVII ст., її вплив на розвиток виховання й освіти. Педагогічна концепція Дж. Локка. Шляхи формування особистості джентльмена. Дж. Локк про зміст і методи розумового, морального й фізичного виховання дітей.

Французьке просвітництво XVIII ст. Педагогічна теорія Ж.-Ж. Руссо, загальні принципи розробленої ним виховної системи. Новаторський характер ідей Ж.-Ж. Руссо. Теорія природного і вільного виховання. Періодизація життя дитини, зміст і методи навчання й виховання на кожному з вікових періодів. Метод природних наслідків. Ж.-Ж. Руссо про виховання жінок. Суперечності в педагогічних поглядах Ж.-Ж. Руссо.

Педагогічні ідеї французьких філософів-просвітників XVIII ст. К. Гельвеція і Д. Дідро.

Проблеми народної освіти у період французької революції кінця XVIII ст. Характеристика освітніх проектів Кондорсе, Лепелетьє. Історико-педагогічне значення ідей реорганізації освіти, висунутих діячами революції.

Педагогічна система Й. Г. Песталоцці. Життя і діяльність, педагогічні дослідження Й. Г. Песталоцці. Базова мета виховання. Проблема взаємодії сім'ї і школи у вихованні дітей, пріоритетність родинного виховання. Проблема поєднання навчання із продуктивною працею учнів. Зміст і методи розумового, морального, фізичного і трудового виховання. Принцип природовідповідності. Теорія елементарної освіти. Методика початкового навчання. Дидактичні погляди, започаткування розвивального навчання.

Загальнопедагогічні ідеї. Обґрунтування методологічних принципів виховання у творах А. Дістервега. Дидактика розвивального навчання. А. Дістервег про вчителя і його підготовку. Питання дисциплінування учнів у спадщині Я.-А. Коменського та А. Дістервега. Проблема природовідповідного виховання в поглядах Я.-А. Коменського, Ж.-Ж. Руссо, Й. Г. Песталоцці, А. Дістервега: порівняльний аналіз.

Педагогічна теорія Й.-Ф. Гербарта. Розробка Й.-Ф. Гербартом методологічних засад педагогіки. Структура процесу навчання і його формальні ступені. Вчення про методи навчання. Ідея виховуючого навчання. Основні засоби керування дітьми. Система морального виховання.

Педагогічні погляди і діяльність соціалістів-утопістів Р. Оуена та Г. Спенсера. Соціально-педагогічні експерименти Р. Оуена в Нью-Ленарку. Система шкіл. Проблема поєднання навчання із продуктивною працею дітей у практиці Р. Оуена. Педагогічний досвід комуни «Нова гармонія».

Проблема принципів навчання та принципів виховання в історії педагогіки.

Тема 3.5. Становлення виховання та освіти в Україні з найдавніших часів до XV ст. н. е.

Традиційні засади виховання дітей у східних слов'ян. Мета, зміст, засоби і традиції виховання у східних слов'ян. Етнопедагогіка. Джерела виховної мудрості. Виникнення і поширення писемності у східних слов'ян.

Соціальні умови зародження і розвитку шкільної освіти в Київській Русі. Передумови виникнення шкіл. Характеристика основних типів шкіл і виховання. Зміст і методика шкільного навчання. Освіта і виховання жінок. Ярослав Мудрий і розповсюдження книгописання на Русі. Порівняльний аналіз шкільництва й виховання в Київській Русі і західноєвропейських державах. Причини широкого розповсюдження і зростання освіти в Київській Русі.

Педагогічна думка в Київській Русі. Характеристика перекладних і оригінальних літературно-педагогічних пам'яток Київської Русі XI–XIII ст. Історико-педагогічне значення «Повчання дітям» Володимира Мономаха.

Педагогічна думка, шкільництво, виховання в період занепаду України-Русі.

Тема 6. Розвиток освіти і педагогічної думки в епоху українського Відродження (XVI – XVIII ст.)

Аналіз суспільно-політичних умов виникнення українського Відродження XVI – XVII ст.: історична зумовленість і умови розвитку українського національного шкільництва. Виникнення і розвиток шкіл в Україні в XVI – середині XVII ст. Українська педагогічна думка епохи Відродження.

Братські школи, їх роль у формуванні національної свідомості, науки та культури. Принципи організації, етапи розвитку, зміст і методика навчання в братських школах. Львівська братська школа та її значення. Статут Львівської братської школи. Педагогічна діяльність учителів братських шкіл.

Козацька педагогіка. Діяльність козацьких шкіл в Україні (січові, полкові, музичні тощо). «Козацька читанка» – основний підручник січових шкіл. Глухівська музично-співацька школа. Харківський, Чернігівський, Переяславський колегіуми. Система виховання лицаря-козака.

Культурно-освітні осередки і перші вищі навчальні заклади в Україні. Острозька та Києво-Могилянська академія. Острозька школа-академія та її вплив на формування культури українського народу. Острозька академія на сучасному етапі. Києво-Могилянська академія, її організація, зміст і методика навчання, роль як загальноукраїнського освітнього центру. Міжнародне значення академії. Педагогічна діяльність викладачів Острозької і Києво-Могилянської академій.

Українська навчальна література та педагогічна думка в Україні в епоху національного Відродження. Просвітницька діяльність І. Федорова, його перший буквар. Прогресивні педагогічні ідеї у творах видатних діячів українського Відродження Лаврентія і Стефана Зизаніїв, І. Вишенського, К. Ставровецького, І. Борецького, Памви Беринди, Г. Смотрицького, М. Смотрицького, Є. Славинецького та ін. Педагогічна діяльність і погляди Ф. Прокоповича.

Українське просвітництво XVIII ст. Педагогічні погляди Г. С. Сковороди. Педагогічні погляди і діяльність Г. С. Сковороди. Філософські основи педагогічних ідей Г. С. Сковороди, ідея «спорідненої праці». Ідея природного виховання. Принцип народності в педагогічній спадщині Г. С. Сковороди. Сковорода про завдання та засоби розумового, морального, фізичного, трудового, естетичного виховання. Проблема сімейного виховання у творах Г. С. Сковороди. Сковорода Г. С. про вчителя і вчительську працю.

Російська освітня реформа 1786 р. і її вплив на шкільництво України. Статут 1786 року Російської імперії про зміст та особливості шкільної системи.

Тема 7. Розвиток української педагогіки та шкільництва у XIX ст.

Характеристика системи освітніх закладів в Україні під Російською імперією в першій половині XIX ст. Вплив освітніх реформ Росії 1804 і 1828 рр. на шкільництво України. Створення державної системи освіти; відкриття на території України нових типів навчальних закладів. Особливості розвитку шкільництва в різних навчальних округах підросійської України. Становлення і розвиток університетської освіти. Харківський університет.

Педагогічна думка в Україні першої половини XIX ст. Культурно-просвітницька діяльність Кирило-Мефодіївського братства. Розвиток прогресивних педагогічних ідей у творчості та діяльності Т. Шевченка, І. П. Котляревського, П. О. Куліша М. І. Костомарова, М. П. Драгоманова, О. В. Духновича.

Тема 8. Педагогічна спадщина К.Д. Ушинського

Головні віхи життя і діяльності К. Д. Ушинського. Світогляд. Новаторство та педагогічна творчість К. Д. Ушинського. Теоретичне обґрунтування педагогіки. К. Д. Ушинський про педагогіку як науку і як мистецтво виховання. Проблема цілей виховання у працях К. Д. Ушинського. Ідея народності виховання у педагогічній спадщині К. Д. Ушинського. Розробка К. Д. Ушинським наукових засад національного виховання. Ушинський К. Д. про рідну мову. Реалізація у спадщині К. Д. Ушинського традицій народної педагогіки.

Дидактика й методика початкового навчання К. Д. Ушинського. Основні закономірності процесу навчання. Вчення про ступені пізнання. Ушинський К. Д. про формальну і матеріальну цілі навчання. Основні функції навчання. Новаторство К. Д. Ушинського в розробці дидактичних принципів. Удосконалення класно-урочної системи навчання. Типи і структура уроків. Розробка методів навчання. Підручники для початкової школи. Вимоги до підручників. Характеристика підручників, складених К. Д. Ушинським («Рідне слово», «Дитячий світ»).

Розвиток української педагогіки та шкільництва у другій половині XIX – на початку XX ст. Прогресивна педагогічна думка у східноукраїнських землях в Україні другої половини XIX ст. Послідовники ідей К. Д. Ушинського. Педагогічні погляди і діяльність М. І. Пирогова, Х. Д. Алчевської, М. О. Корфа, Б. Д. Грінченка, І. Я. Франка, Л. Українки, Т. Г. Лубенця.

Тема 9. Розвиток освіти і шкільництва в Україні на початку XX ст.

Просвітницька діяльність і педагогічні погляди відомих діячів періоду української революції (1917–1919 рр.): М. С. Грушевський, І. М. Стешенко, С. Ф. Русова. Концепція національного виховання С. Ф. Русової. Розробка С. Ф. Русовою фундаментальних проблем теорії навчання і виховання. Теорія дошкільного виховання. С. Ф. Русова про вчителя. Просвітницька діяльність П. П. Блонського. Національний виховний ідеал Г. Г. Ващенка.

Педагогічна спадщина Г. Г. Ващенка. Створення Г. Г. Ващенком української національної педагогіки. Г. Г. Ващенко про український виховний ідеал. Г. Г. Ващенко про завдання гармонійного виховання української молоді. Створення Г. Г. Ващенком української національної системи освіти і виховання.

Освіта у перші роки становлення радянської влади в Україні (1917-1920 рр.). Різноманітність типів навчальних закладів у Радянській Україні у 20-х роках. Характеристика програмно-методичної роботи, змісту, організації та методів навчально-виховного процесу в загальноосвітніх школах Радянської України у 20–30 рр.

Тема 10. Педагогічна спадщина А. С. Макаренка

Життя, педагогічна діяльність і теоретична спадщина А. С. Макаренка. Вчення про колектив як інструмент усебічного розвитку особистості. Проблема виховання свідомої дисципліни. Питання трудового виховання дітей і поєднання навчання із продуктивною працею. Виховання дітей у сім'ї. Думки А. С. Макаренка з питань педагогічної майстерності. Суперечності в педагогічних

поглядах А. С. Макаренка. Неоднозначність сучасних наукових поглядів на спадщину А. С. Макаренка.

Тема 11. Система освіти в Україні в 50-60-ті роки ХХ ст.

Освітні реформи 50–80-х років.

Життя, педагогічна діяльність і теоретична спадщина Василя Олександровича Сухомлинського. В. О. Сухомлинський і народна педагогіка. Проблема проектування людини. Питання формування культури розумової праці школярів у спадщині В. О. Сухомлинського. Всебічний і гармонійний розвиток особистості як основа виховання дитини. Проблема морального, естетичного, трудового та фізичного виховання. Проблема самовиховання. Виховання колективізму, гармонія інтересів особистості і колективу. В. О. Сухомлинський і сучасна українська національна педагогіка.

Тема 12. Розвиток педагогічних ідей та систем освіти у незалежній Україні

Провідні напрямки сучасної педагогічної науки в Україні: педагогіка співробітництва, педагогіка життєтворчості, педагогіка толерантності, особистісно-зорієнтована педагогіка, педагогіка рефлексії, психопедагогіка особистості тощо. Перспективи розвитку педагогічної науки в Україні у ХХІ ст. Становлення Нової української школи.

3. Рекомендована література

Базова

4 Рекомендована література

4.1 Базова

1. Вихрущ В.О., Решетуха Л. Г., Ковальчук Л. І., Пушинська А.А. Історія педагогіки: навч. посіб. / за заг. ред.В.О. Вихрущ. Тернопіль: ТАЙП, 2015. 411 с.
2. Голуб О. В. Історія педагогіки : навч.-метод. комплекс. Бердянськ : БДПУ, 2013. 248 с.
3. Демченко О.П. Практикум з історії педагогіки : навчально-методичний посібник для викладачів історії педагогіки, на допомогу студентам педагогічних ВНЗ під час самостійного вивчення теоретичних основ, підготовки до семінарських і практичних занять. Київ : Видавничий дім «Слово», 2012. 323 с
4. Джаман Т.В. Історія педагогіки України. Київ: Новий світ-2000, 2020. 288 с.
5. Завгородня Т.К., Прокопів Л.М., Стражнікова І.В. Історія педагогіки: навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ, 2014. 160 с.
6. Задорожна Л.В., Курок О.І., Мосіяшенко В.А. Історія педагогіки України в особах. Київ: Університетська книга, 2015. 266 с.
7. Зайченко І. В. Історія педагогіки : навч. посіб. Київ: Слово, 2008. Т. 2. Школа, освіта і педагогічна думка в Україні. 1032 с.

8. Зайченко І. В. Історія педагогіки : навч. посіб. Київ: Слово, 2008. Т. 1. Історія зарубіжної педагогіки. 621 с.
9. Левківський М. В. Пащенко Д.І. Історія педагогіки : навч.-метод. посіб. Київ: : Центр учбової літератури, 2019. 380 с.
10. Малихін А. О. Історія педагогіки в схемах, таблицях, ілюстраціях. Харків: ПромАрт, 2019. 324 с.
11. Москаленко А. М. Історія педагогіки. Київ: Київський університет, 2014. 239 с.
12. Нагачевська З.І., Джус О.В. Історія педагогіки. Методичне забезпечення самостійної роботи студентів ОКР «бакалавр»: навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ: «НАІР», 2014. 188 с.
13. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25.06.2013 № 344/2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#n11> (дата звернення: 27.08.2019).
14. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 27.08.2019).
15. Про повну загальну середню освіту: Проект Закону України від 05.04.2019 № 10204. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=65784 (дата звернення: 27.08.2019).
16. Про позашкільну освіту: Закон України від 04.11.2018 № 1841-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14> (дата звернення: 27.08.2019).
17. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80> (дата звернення: 27.08.2019).
18. Самостійна робота студентів з дисципліни «Історія педагогіки»: навч.-метод. посіб. / упоряд. Ткачук Л. В., Ткачук М. М. Умань, ВПЦ «Візаві», 2017. 140 с.
19. Сбруєва А. А., Рисіна М. Ю., Осьмук Н. Г., Чистякова І. А. Практикум з історії педагогіки: навч.-метод. посіб. Вид 4-те, доповнене й перероблене. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 165 с.
20. Скільський Д. М. Історія зарубіжної педагогіки. Київ: СМОЛОСКИП, 2011. 376 с.
21. Скільський Д. М. Історія української педагогіки : ілюстрований навч. посіб. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан. 2012. 340 с.
22. Ярощук Л. Г. Історія педагогіки : навч.-метод. комплекс. Бердянськ : ФО-П Ткачук О.В., 2014. 416 с.

Допоміжна

1. Аймедов К.Д. Загальна педагогіка та історія педагогіки : підручник. Київ : Слово, 2014. 352 с.
2. Васюк О. В. Сопівник І. В. Історія української педагогіки і освіти : навч. посіб.-хрестоматія. Ніжин : ПП Лисенко М.М., 2015. 644 с.
3. Короткий словник актуальних педагогічних термінів/упоряд. Флегонтова Н. М. Київ: КНУТД, 2013. 55 с.
4. Словник базових понять з курсу «Педагогіка»: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Вид. 2-ге, доп. і перероб./уклад. О. Є. Антонова. Житомир: ЖДУ ім. Івана Франка, 2014. 100 с.
5. Хрестоматія з історії педагогіки : в 2-х т. / за заг. ред. А. В. Троцько. Харків : ХНАДУ, 2011. Т. 1. 456 с.

6. Хрестоматія з історії педагогіки : в 2-х т. / за заг. ред. А. В. Троцько. Харків : ХНАДУ, 2011. Т. 2. 524 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>. Офіц. сайт ВР України.
2. <http://www.mon.gov.ua/> – Міністерство освіти і науки України – офіційний сайт.
3. http://vio.fio.ru/vio_03/cd_site/Articles/art_5_7.htm. Вопросы Интернет образования.
4. www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
5. <http://www.library.edu-ua.net/id/485/> – Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського НАПН України.
6. <http://www.ukrainians-world.org.ua/ukr/peoples/> – Енциклопедія «Українці в освіті»
7. <http://vognutyi.ru/lib/> – колекція електронних книг.
8. <http://enc-dic.com/biography> – бібліографічний словник.
9. <http://enc-dic.com/pedagogics> – педагогічний словник.
10. <http://uk.wikipedia.org/wiki> – Вікіпедія, вільна енциклопедія.

4. Методи навчання:

4.1. Бесіда, пояснення, лекція, інструктаж, дискусія, диспут, робота з першоджерелами, метод опори на життєвий досвід студентів, метод зацікавлення, метод емоційного сплеску та заохочення, ділові ігри, рольові ігри.

4.2 Методи контролю і самоконтролю: усний контроль (індивідуальне фронтальне і комбіноване опитування); письмовий контроль (колективні та індивідуальні завдання); тестовий контроль.

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік

6. Система оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
65-89	добре		BC (добре)
50-64	задовільно		DE (задовільно)
35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Додаткова інформація
